

Zpravodaj

Československého ústavu zahraničního

2025

Říjen
Listopad
Prosinec

V rámci dotačního programu na projekty zaměřené na spolupráci s krajskými komunitami v zahraničí mohl ČSÚZ vybavit novými moderními spotřebiči a zařízením kuchyní pro českou mateřskou školu v Daruvaru. Předsedkyně ČSÚZ Hana Hlaváčková byla mezi čestnými hosty, kterým bylo svěreno přestřižení pásky při slavnostním otevření nově přistavěných prostor školky.

Vážení členové a příznivci ČSÚZ,

dovolte, abych Vám poděkovala za podporu našeho Československého ústavu zahraničního v roce 2025, ve kterém se nám podařilo uskutečnit několik významných projektů a rok tak byl pro nás velmi úspěšný.

Přeji Vám, ať je nový rok pro Vás a Vaše blízké ve znamení zdraví, štěstí a dobrých zpráv.

Velmi si Vás všech vážím a těším se na Vás v roce 2026!

***S úctou
Hana Hlaváčková***

Hlavní realizované projekty v roce 2025

Dlouhodobým záměrem Československého ústavu zahraničního je vytvářet co nejlepší podmínky pro vzdělávání dětí krajanů. V roce 2025 připravil s tímto cílem projekty na základě požadavků vedení krajských škol v Chorvatsku a ve Vídni. Ve spolupráci s ministerstvem zahraničních věcí, které vypsaló Dotační program na projekty zaměřené na spolupráci s krajskými komunitami v zahraničí, mohl ČSÚZ financovat vybavení nově přistavěných prostor v České mateřské škole Ferdy Mravence v Daruvaru, zejména moderní gastro zařízení školní kuchyně.

ČSÚZ s krajany na Daruvarsku spolupracuje už několik desetiletí a beze sporu přispěl k modernizaci vybavení jejich škol a zkvalitnění výuky. Dokladem toho je mimo jiné výborné umístění žáků těchto škol v krajských i celostátních vědomostních soutěžích.

Československý ústav zahraniční několik desetiletí spolupracuje také s českými školami Školského spolku Komenský ve Vídni. Českou mateřskou školu, obecnou školu a osmileté gymnázium tam navštěvuje víc než 600 žáků a studentů a zájem o studium na nich roste.

V roce 2025 Školský spolek Komenský požádal ČSÚZ o finanční příspěvek na vybavení tří přírodovědných kabinetů a plat učitele volnočasových aktivit a nákup 26 notebooků.

Notebooky převzala v prosinci od předsedkyně ČSÚZ Hany Hlaváčkové (na snímku vlevo) jednatelka Školského spolku Komenský ve Vídni Margita Jonasová

V roce 2025 ČSÚZ také opět úspěšně uspořádal třítýdenní kurz českého jazyka pro zájemce z USA.

Ohlédnutí za rokem 2025 v ČSÚZ

Jestliže o roce 2024 se dalo říct, že byl v ČSÚZ rokem změn, v roce 2025 se rozvíjel zahájený dynamický styl práce a součinnost s Ministerstvem financí a se státními subjekty orientovanými na spolupráci s kraji v zahraničí, zejména Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Díky tomu se podařilo získat finanční prostředky na realizaci projektů pro kraje avízované koncem roku 2024, zejména na vybavení nově přistavěných prostor v mateřské škole v Daruvaru, na moderní technické pomůcky pro školy Školského spolku Komenský ve Vídni a uskutečnění třítydenního kurzu češtiny pro kraje z USA.

Významným momentem bylo zvolení předsedkyně ČSÚZ Hany Hlaváčkové jednou z místostarostek Školského spolku Komenský.

V červnu a červenci skupina krajanů z USA, převážně z Texasu, kde je velká koncentrace Američanů s českými kořeny, absolvovala v Praze vlastivědný jazykový kurz ČSÚZ.

ČSÚZ na jaře zahájil tradici pravidelných setkávání těch, kteří poskytováním finančních prostředků umožňují realizaci projektů pro krajany. První setkání sponzorů pod názvem Seznamka, protože mnozí ze sponzorů ČSÚZ se osobně neznali, se uskutečnilo v květnu.

I v roce 2025 pokračovala tradice setkávání členů a přátel ČSÚZ s významnými osobnostmi na přátelských besedách. V lednu Bohuslav Větrovský, zástupce mezinárodní společnosti Naturamedicin SE, která vyrábí a distribuuje doplňky stravy na bázi směsí osvědčených bylinek z celého světa, seznámil členy s možnostmi alternativní medicíny. V březnu velvyslanec Bulharska v ČR Dantcho Dobrinov Mitchev, bývalý český velvyslanec v Bulharsku Lukáš Kaucký a novinář Petr Voldán hovořili o vlivu českých podnikatelů, inženýrů, architektů, archeologů a dalších odborníků na rozvoj těchto oborů v Bulharsku poté, co se koncem 19. století země osvobodila od osmanské nadvlády, i o dnešních bulharsko-českých vztazích.

V červnu přišla do ČSÚZ představit dnešní Mexiko a jeho postavení ve světě velvyslankyně Spojených států mexických Ana Berenice Diaz Ceballos Parada.

Novinář Petr Voldán, který se stal členem ČSÚZ, přišel besedovat ještě jednou a přiblížil přítomným vznik svých televizních reportáží o stopách, které významní čeští krajané zanechali v různých částech světa.

Člen správního výboru Československého ústavu zahraničního profesor Ivo Bartěček, který je mimo jiné i znalcem a milovníkem umění, uspořádal několik zajímavých besed o tvorbě českých umělců v zahraničí.

A na přátelskou besedu v Československém ústavu zahraničním přišel v září jeden z jeho dlouholetých členů, honorární konzul Sultanátu Omán Ing. Ivo Vaněk.

Prezentovat Československý ústav zahraniční v Česku měla možnost předsedkyně ČSÚZ Hana Hlaváčková několikrát: v březnu velvyslanci Ázerbájdžánu, který ČSÚZ navštívil, v dubnu na pietních aktech u památníků obětem 2. světové války v Hradištku a Ohrobcí, v květnu na připomínce významu krajanů ve světě při setkání u sochy Panny Marie z exilu, které uspořádalo ministerstvo zahraničních věcí, či při kladení květin u památníků, v září na krajanské konferenci v Parlamentu ČR či v prosinci na „krajanské číši vína“ v Černínském paláci. Členka správního výboru Ivana Bozděchová, která se dlouhodobě věnuje výuce češtiny nejen na FF UK v Praze, ale také v zahraničí, pak měla možnost činnost ČSÚZ představit na několika talk-show v Městské knihovně v Praze a také v podcastu Národního českého a slovenského muzea v Cedar Rapids v státě Iowa.

Předvánoční krajská číse vína

Již tradiční předvánoční setkání, které je poděkováním za spolupráci v oblasti krajské problematiky během daného roku, se letos uskutečnilo 11. prosince v Černínském paláci na pozvání vrchního ředitele právní a konzulární sekce Ministerstva zahraničních věcí ČR Jiřího Šlaisa a zvláštního zmocněnce pro krajské záležitosti Jiřího Krátkého. Mezi pozvanými byli a setkání se zúčastnili i zástupci ČSÚZ předsedkyně Hana Hlaváčková, místopředseda Tomáš Doležal a členka správního výboru Ivana Bozděchová.

Na snímku zleva Jiří Krátký, Hana Hlaváčková, Ivana Bozděchová a Jiří Šlais

Zástupci ČSÚZ využili příležitosti osobně se seznámit s novým vrchním ředitelem a pozvat ho na první návštěvu do sídla Československého ústavu zahraničního. O výhledech další spolupráce při přípravě a realizaci projektů pro české krajany či při výuce češtiny a šíření české kultury v zahraničí pak diskutovali s přítomnými zástupci Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Domu zahraniční spolupráce a dalších institucí, které se mimo jiné zaměřují i na spolupráci s krajany. Všichni projevili zájem udržovat dobré profesionální vztahy a sdílí snahu o vzájemné porozumění při této práci. Černínský palác ovládala sváteční a přátelská atmosféra.

Ivana Bozděchová

Česká mateřská škola v Daruvaru se rozšířila. ČSÚZ k tomu přispěl.

O české školy na Daruvarsku v Chorvatsku, které poskytují vzdělání dětem od jeslí po střední školu, je velký zájem, a to nejen ze strany rodin s českými kořeny, které tam tvoří až polovinu obyvatel, ale i z rodin chorvatských. V uplynulých dvou desetiletích bylo proto několikrát potřeba rozšířit jejich kapacitu. Poslední rozšíření se právě dokončilo.

Slavnostní otevření nové části české mateřské školy Ferdy Mravence se konalo 24. října za přítomnosti oficiálních hostů. Československý ústav zahraniční, který vybavil moderním nábytkem a přístroji tamní školní kuchyni, zastupovala předsedkyně Hana Hlaváčková.

Zleva: velvyslanec ČR v Chorvatsku Milan Hovorka, Hana Hlaváčková, ředitelka ZŠ J. A. Komenského Maria Válková.

Hosty přivítala ředitelka školky Željka Zadrová, která vloni vystřídala Zdenku Kutilovou. Ta v této instituci pracovala 42 let a z toho posledních patnáct let stála v jejím čele. Slavnost zahájily kulturním programem děti ze starších skupin školky a pak následovala podrobná prohlídka nových prostor, při níž se účastníci seznámili s problémy, které stavba způsobila žákům i učitelům. S pracemi se začalo v červnu 2024. Kvůli tomu se totiž na rok musely ze staré části do provizorních prostor vystěhovat skupiny se sedmdesáti dětmi, kanceláře a kuchyň, ve které se vaří pro 170 dětí.

Přístavbou vznikla navíc třída a zázemí pro jednu skupinu a v poschodí nad ní pak ředitelna, kancelář tajemníka, účetnictví, archiv, místnost pro logopeda, psychologa a výhledově i pedagoga a zdravotní sestřičku. Adaptací dosavadních kanceláří se uvolnily další prostory pro skupinu jeslí, sociální zařízení a zvětšila se kuchyň. Zmodernizovalo se také vybavení kuchyně, s čímž škole pomohl ČSÚZ, který je financoval z prostředků uvolněných z Dotačního programu MZV ČR na projekty zaměřené na spolupráci s krajanskými komunitami v zahraničí. Do školky chodilo dosud na 170 dětí v sedmi skupinách, teď díky rozšíření prostor vznikne navíc jedna skupina v jeslích a jedna pro předškolní děti. Celý projekt přijde zhruba na 19 milionů, vyjádřeno v českých korunách. Kolem 46% na

něj škola dostala z Evropské unie, podstatnou část pak, prostřednictvím Svazu Čechů, financoval chorvatský vládní Úřad pro lidská práva a práva národnostních menšin a na zbytek přidal zřizovatel školy – město Daruvar. Zřizovatel zajišťuje vychovatele i pomocné pracovníky v jeslích a financuje také práci asistenta pro děti s potížemi ve vývoji.

„Školka má velkou výhodu v tom, že je jako menšinová škola podporována Ministerstvem vědy a vzdělávání, navíc má podporu Svazu Čechů v Chorvatsku a Československého ústavu zahraničního. Díky tomu se vychovatelé mohou odborně zdokonalovat v oborech, o které mají zájem. České děti i děti, které nemají český původ, si zde oblíbí české písně, pohádky, divadla, seznámí se s obvyčejí, českými jídly a naučí se být tolerantní a ctít sami sebe i druhé,“ vysvětlila nedávno v časopise Jednota, který Svaz Čechů v Chorvatsku vydává, Željka Zadrová.

Předsedkyně ČSÚZ Hana Hlaváčková se v rámci návštěvy setkala s ředitelkou ZŠ J. A. Komenského v Daruvaru Marií Válkovou, bývalou ředitelkou mateřské školy Zdenou Kutilovou a bývalou předsedkyní Svazu Čechů v Chorvatsku Lenkou Janotovou, s nimiž ČSÚZ spolupracoval dvě desetiletí. Předala také další část balíčků s výtvarnými potřebami, které ČSÚZ daroval dětem v ZŠ Daruvar a ZŠ Hercegovac.

V Hercegovci se v osmiletce učí český jazyk už 12 let a na hodiny chodí nejen děti z české menšiny, ale všechny, které to zajímá. Tamní Česká beseda dělá vše, co může, aby učitelé měli všechno potřebné pro vyučování, a aby se žákům na hodinách češtiny líbilo. „Vaše dárky děti moc potěšily a my vám za ně upřímně děkujeme. Budeme se snažit v budoucnosti školu ještě víc podporovat. Moc pozdravů posílají členové České besedy Hercegovce,“ napsal na adresu ČSÚZ po obdržení balíčků jednatel České besedy Zdenko Šelíř. Převoz balíčků a celou cestu do Chorvatska financoval člen ČSÚZ Ing. Roman Lenner, kterému za to patří velký dík.

Předsedkyně ČSÚZ dále navštívila třítisícovou obec Končence, kde také téměř polovina obyvatel má české kořeny, a s novou ředitelkou tamní české mateřské školy Lydií Částkovou a ředitelem základní školy Vladimírem Vrabcem jednali o materiální pomoci. Mateřská jednotřídní škola Končence má totiž také v plánu přistavět další třídu. Se stavbou by chtěli začít už příští rok, takže ČSÚZ už na rok 2026 počítá s dalším konkrétním projektem – vybavení přístavby české školky Končence.

Hebr

Poděkování z Končenic

Před začátkem školního roku věnoval ČSÚZ tradičně balíčky s výtvarnými potřebami všem prvňáčkům do škol v Chorvatsku a ve Vídni, kde se vyučuje čeština. Stejně jako v minulých letech přišlo pak od nich do Prahy poděkování, podobná jako toto z chorvatské Končenic:

REPUBLIKA HRVATSKA BJELOVARSKO-BILOGORSKA ŽUPANIJA
ČEŠKA OSNOVNA ŠKOLA JOSIPA RUŽIČKE KONČANICA ČESKÁ
ZÁKLADNÍ ŠKOLA JOSEFA RŮŽIČKY KONČENICE
KONČANICA 258

Važená, posílám naši zprávu o donaci.

Jako každý rok, i letos naše prvňáky obdaroval Československý ústav zahraniční z Prahy. Ten žákům zajistil balíček výtvarných pomůcek. Děkujeme nejen ČSÚZ-u a jeho předsedkyní Haně Hlaváčkové, ale také Velvyslanectví České republiky v Chorvatsku, které tyto pěkné dárky přivezli z Česka do Chorvatska.

*Srdečně Vás zdraví Končenic
Jaromir Vrabec*

Druhé setkání sponzorů ČSÚZ, tentokrát v renesanční tvrzi

Po zdařilé premiéře, která se konala letos v květnu v ČSÚZ, se 15. října uskutečnilo druhé setkání skupiny lidí, jejichž životní filosofií je poskytovat podporu tam, kde je potřeba, osobností, které poskytují finanční prostředky na realizaci projektů ČSÚZ směřujících ke krajanům v zahraničí. Pomáhají tak naplňovat poslání ČSÚZ, kterým je spolupráce s krajanskými spolky ve světě a především podpora těm z nich, které zajišťují kvalitní vzdělávání dětí. Svými projekty ČSÚZ mimo jiné zajišťuje moderní technické výukové pomůcky v krajanských školách v zahraničí a napomáhá tak zkvalitňování výuky.

Místem druhého setkání, na které podporovatele ČSÚZ pozval jeden z nich, Ing. Roman Lenner, jednatel firmy Valbek, byla usedlost u obce Chrástná (německy KRASSA) v malebném kraji v okolí Jablonce nad Nisou. Usedlost, vlastně renesanční tvrz, pochází z konce 16. století a do barokní podoby ji nechali v 18. století přestavět Hartigové, kteří ji připojili k Vartenberskému panství. Účastníky setkání ovšem uvítal areál, který Ing. Lenner nechal přestavět v letech 2016-2018 do podoby útulného rekreačního centra s možností ubytování jak v historické části, tak v nových bungalovech v africkém stylu. Když do něj vejdete historickou barokní bránou, která je památkově chráněná, ocitnete se na nádvoří připomínajícím scény z filmu Tři oříšky pro Popelku. Proti bráně je patrová budova původní tvrze, ve které najdete historické klenby a sklepení s vinárnou. Ideální místo pro podnikové akce či romantické svatby, pro něj je připraven i wellness a výborné speciality domácí kuchyně.

Setkání podporovatelů se tentokrát zúčastnili členové ČSÚZ, kteří na jeho projekty pro krajany významně přispívají už dvě desítky let, jako Ing. Ondřej Kryšpín, člen představenstva firmy Triumph Board, který dodává interaktivní tabule do několika desítek destinací ve světě a vybavil jimi i české školy ve Vídni a v Chorvatsku. Stejně tak Martina Planeta Killingerová, prokuristka firmy Aurednik CS, která už řadu let prostřednictvím ČSÚZ poskytuje krajanským mateřským školám v zahraničí herní prvky s didaktickým zaměřením, soubory pro kreativní výuku a pořádá semináře pro učitele mateřských škol s autistickými a hyperaktivními žáky. S ČSÚZ významně spolupracuje také Bc. Ctibor Plachý, jednatel firmy Innovation Advisors, který nyní zajišťuje vhodný nábytek pro nově otevřené prostory české mateřské školy v Daruvaru. Současné luxusní hodinky Prim představil František Brezik, ředitel pro Produkt a Brand ve společnosti ELTON hodinářská a.s., která má sídlo v Novém Městě nad Metují a vyrábí limitované série. Setkání se zúčastnil také Ing Zdeněk Procházka, zástupce společnosti Bonavita, či jednatel s.r.o. Blue Moon Group, která se specializuje na investice a poradenství v oblasti digitálních aktiv a technologií Libor Opluštil a Roman Příkryl. Celkem čtrnáct zajímavých osobností využilo pozvání a příležitosti si na setkání vzájemně vysvětlit, co všestranně prospěšného mohou jednotlivě i společně vykonat pro naplnění poslání ČSÚZ. A ne jeden z nich odjížděl s rozhodnutím vrátit se do tvrze KRASSA na letní rekreaci, víkendový pobyt či uspořádat tam svým potomkům nevšední svatbu.

Hebr

Mladí členové ČSÚZ na výstavě v Senátu

Krajanské periodikum Vídeňské svobodné listy, které v rakouském hlavním městě v češtině vychází od roku 1946, oslavilo 5. prosince výstavou v Senátu PČR své 80. narozeniny. Výstavu zahájili ministr zahraničí Jan Lipavský, předseda Stálé komise Senátu pro krajany žijící v zahraničí Tomáš Czernin, předseda Menšinové rady české a slovenské větve v Rakousku Mag. Pavel Rodt a šéfredaktorka periodika Dagmar Toufarová. Na vernisáž byli pozváni také zástupci ČSÚZ. Spolu s předsedkyní Hanou Hlaváčkovou, Martinou Planeta Kilingerovou a dalšími členy, pozvání využili i nejmladší členové ČSÚZ, studenti Laura Planeta a Robin Semrád.

Historii listů, které jsou hlavním tištěným médiem české národnostní skupiny v Rakousku, shrnul na vernisáži Pavel Rodt. Účastníci se dozvěděli, že Vídeňské svobodné listy navázaly nejen na tiskový orgán československé menšiny Vídeňské noviny, vycházející v letech 1934-1941, ale také na ostatní tiskoviny vydávané před rokem 1941, a že vznikly na základě kooperace všech různorodých linií a názorových směrů v české a slovenské menšině.

„Zajímavé bylo prohlédnout si osmdesát let staré exempláře novin a přečíst si některé články, které píší dobrovolní redaktori a přispěvatelé,“ říká Laura Planeta. Listy vycházejí jednou za čtrnáct dní převážně v rozsahu osm či více stran. Odebírají je nejen zájemci z Vídně, ale také v Dolním Rakousku, dalších spolkových zemích Rakouska, v České republice, Evropě i zámorí.

Hebr

Památník evropské moderny

Přednáška profesora Ivo Bartečka s trochu tajemným názvem Památník evropské moderny přilákala 6. listopadu 2025 do prostor ČSÚZ početné a pestré publikum, složené z členů i nečlenů. Ukázalo se záhy, že Památník je skutečně památníkem, tak jak to především my starší známe z dob našeho mládí. Jde o pozoruhodnou knížku, rozměru 18x12 cm, do které bylo různými technikami vkládáno v průběhu necelého století celkem 26 výtvarných prací významných představitelů evropské moderny. Tyto práce vznikaly od roku 1895 až do roku 1975, od Renoira po Miróa.

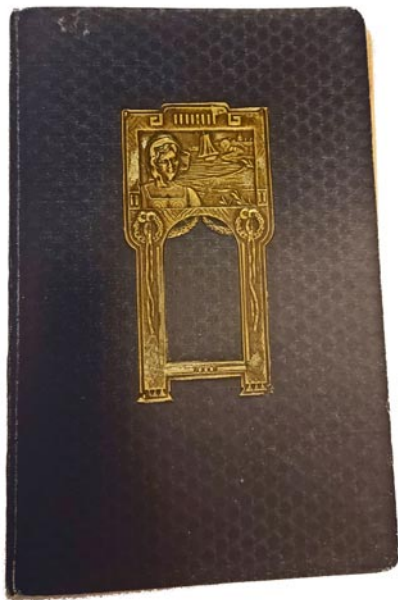

Památník zůstává záhadou co do svého vzniku, doplňování a uspořádávání. Stal se předmětem nádherné česko-anglické publikace s názvem *Kniha výtvarných autografů*, autorů Aleny Kavčákové a Ivo Bartečka z roku 2015. Mnoho okolností kolem tohoto památníku však zůstává neobjasněno a je předmětem dalších úvah a bádání. Mimo jiné i to, číma rukama památník v hedvábné vazbě se zlatou ořízkou prošel, kdo byli v průběhu let jeho držitelé...

Je zbytečné zdůrazňovat, že přednáška měla samozřejmě vynikající odbornou úroveň. Za zmínku stojí to, že k celkovému dojmu významně přispěla i audiovizuální technika instalovaná na ČSÚZ.

Kdo by měl o Památník evropské moderny hlubší zájem, je součástí sbírek Muzea a galerie v Prostějově a má i své heslo na Facebooku. Jistě se lze dostat i ke zmíněné publikaci. Ovšem výklad renomovaného znalce, jakým je profesor Barteček, je skoro nenahraditelný. Tato skutečnost posiluje renomé ČSÚZ jako místa originálních a zároveň unikátních setkání.

Ladislav Žák

Událo se v ČR

3. a 4. října 2025 – Konaly se parlamentní volby, kterých se zúčastnilo téměř 69 procent oprávněných voličů. Zvítězilo hnutí ANO, pro které hlasovalo 34,52% voličů, na druhém místě skončila koalice SPOLU (ODS, KDU-ČSL a TOP09) s 23,36% hlasů. Do Poslanecké sněmovny se dostaly ještě STAN (11,23%), Piráti (8,97%), SPD (7,78%) a Motoristé (6,77%).

5. října 2025 – Prezident Petr Pavel přijal na Pražském hradě postupně zástupce ANO a poražených dosavadních vládních stran.

10. října 2025 – Předseda vítězného hnutí ANO Andrej Babiš oznámil, že se stavuje nový kabinet s SPD a Motoristy, který bude mít 16 členů. Devět křesel včetně premiérského má obsadit ANO, tři ministerstva případnou SPD a čtyři resorty Motoristům.

12. října 2025 – V Pardubicích se jely závody slavné steeplechase, která je považovaná za jednu z nejtěžších na světě. Dráha měří 6900 m a je na ní 31 překážek. V 135. ročníku Velké Pardubické zvítězil osmiletý irský valach Stumptown s šokejem Keithem Michaellem Donoghuem.

13. října 2025 – V Praze začala mezinárodní konference Forum 2000. Prezident Petr Pavel v úvodním projevu řekl, že zásadní je zachovat a posílit základy demokratických a občanských struktur nehledě na složení příští české vlády. Důležitý je podle něj boj s dezinformacemi a proto uvítal ustavení regionální kanceláře Reportérů bez hranic v Praze, která byla na Fóru oficiálně spuštěna.

15. října 2025 – Během prvních devíti měsíců roku zbankrotovalo v ČR 4762 podnikatelů. To je meziročně o 16 procent víc, než loni. Vyplývá to z analýzy CRIF-Czech Credit Bureau.

17. října 2025 – Státní dluh ČR se ke konci září vyšplhal na rekordních 3,518 bilionu korun. Informovalo ministerstvo financí. Od nástupu vlády Petra Fialy v prosinci 2021 se dluh zvýšil o bilion korun.

16. října 2025 – Přehlídka digitální a kreativní kultury Signal Festival začal v hlavním městě. Praha se na čtyři dny proměnila po třinácté v město světla. Letošní ročník přinesl několik novinek – projekci na vodní stěnu, nasvícení věže a deset volně přístupných instalací.

21. října 2025 – Stromem roku 2025 byl v ČR vyhlášen tzv. Oldřichův dub. Roste už přes tisíc let u Dolejšího rybníka v Peruci na Lounsku a váže se k němu pověst o setkání knížete Oldřicha a Boženy.

28. října 2025 – Česko si připomnělo 107. výročí vzniku Československé republiky. Po celé zemi se konaly pietní a vzpomínkové akce, politici se tradičně sešli u Národního památníku na pražském Vítkově. Kladení věnců u hrobu Neznámého vojína doprovodil přelet armádních letadel a vrtulníků.

28. října 2025 – Osmačtyřicet osobností ocenil prezident Petr Pavel ve Vladislavském sále Pražského hradu nejvyššími státními vyznamenáními. Byli mezi nimi váleční veteráni i osoby, které projevily hrdinství v běžném životě, umělci, sportovci, vědci. Medaili Za hrdinství udělil prezident devítiletému chlapci, který vytáhl z vody na břeh svého dědečka a zachránil ho před utonutím. Řád bílého lva dostali jaderná

inženýrka Dana Drábová in memoriam, herec Zdeněk Svěrák či tenistka Martina Navrátilová.

30. října 2025 – České domácnosti zaplatily v prvním pololetí 2025 za sto kilowatthodin elektřiny nejvyšší cenu ze všech zemí Evropské unie. Oznámil to Eurostat. Za Českem v ceně elektřiny bylo Polsko a Itálie, nejlevnější byla elektřina na Maltě, kde platili jen třetinu toho, co v ČR, v Maďarsku a ve Finsku.

31. října 2025 – Akademický senát zvolil ve druhém kole novým rektorem Univerzity Karlovy dlouholetého děkana přírodovědecké fakulty Jiřího Zimu. Získal 40 hlasů ze 63 platných. Jeho čtyřletý mandát začne v únoru 2026.

1. listopadu 2025 – Herecká asociace zveřejnila seznam umělců oceněných letošními Cenami Thálie za nejlepší jevištní výkony minulé sezóny a za celoživotní mistrovství. Ceny se udílejí za výkony v činohře, opeře, baletu, hudebně-dramatickém žánru, loutkovém a alternativním divadle. Ceny za celoživotní dílo získali herci Zdena Studénková, Dana Syslová a Ladislav Frej.

2. listopadu 2025 – Nejvyšší vědecké ocenění Česká hlava letos získal Julius Lukeš, který se věnuje výzkumu biologie parazitů. Uznání se dočkal za celoživotní přínos svému oboru a za mimořádný vliv na českou i mezinárodní scénu. Ocenění uděluje vláda na návrh Rady pro výzkum, vývoj a inovace.

2. listopadu 2025 – Cenu za nejvýraznější světový dokument získal na Mezinárodním festivalu dokumentárních filmů v Jihlavě snímek Stříbro polské režisérky Natálie Koniarz, který popisuje život horníků a jejich rodin v nejvýše položeném stříbrném dole v Bolívii. Desetidenní přehlídka dokumentů pokračovala do 16. listopadu festivalem on-line, který nabídl víc než 150 filmů, včetně většiny vítězných.

3. listopadu 2025 – Vznikající česká vláda odeslala prezidentu Pavlovi návrh svého programového prohlášení. Pět základních priorit, které obsahuje, je totožných s nejdůležitějšími body z předvolebního programu ANO: zastropování věku odchodu do důchodu na 65 let, přijatelné ceny energií, dostupné zdravotnictví, bydlení jako veřejný zájem, posílení obranyschopnosti státu.

4. listopadu 2025 – Prezident Petr Pavel přivítal na Pražském hradě svůj slovenský protějšek Petra Pellegriniho. Pellegrini se sešel také s předsedou hnutí ANO Andrejem Babišem. Řešili spolu energetickou bezpečnost či obrannou politiku. Shodli se na potřebě obnovit skupinu V4.

4. listopadu 2025 – Ve věku 82 let zemřel kardinál Dominik Duka.

5. listopadu 2025 – Po mnohahodinovém jednání zvolili poslanci do funkce předsedy Poslanecké sněmovny Tomia Okamuru (SPD). Získal 107 hlasů ze 197. Místopředsedy se stali Patrik Nacher (ANO), Jiří Barták (Motoristé). Další kandidáti v tomto kole zvolení nebyli.

6. listopadu 2025 – Dosluhující premiér Petr Fiala (ODS) předal na Pražském hradě prezidentu Petru Pavlovi demisi své koaliční vlády. Prezident ji přijal a pověřil Fialu prozatímním výkonem funkce až do jmenování nové vlády.

7. listopadu 2025 – Tři nejceněnější firmy v českém vlastnictví jsou ČEZ, PPF a EPH, jejichž tržní hodnota dohromady převyšuje 1,5 bilionu korun. Ukazuje to žebříček Česká elita sestavený experty na oceňování podniků ze společnosti Deloitte.

V žebříčku je stovka největších firem pod kontrolou tuzemských podnikatelů. Souhrnná hodnota této stovky přesáhla poprvé za tři roky laťku čtyř bilionů korun.

12. listopadu 2025 – V ČR nyní pobývá 397 400 osob s dočasnou ochranou. Z nich jen 92 054 je ve věku do 18 let a 17 349 v seniorském věku. Podle statistik ministerstva vnitra se složení uprchlíků s dočasnou ochranou mění, klesá podíl dětí a roste podíl mužů v aktivním věku.

14. listopadu 2025 – Dalším místopředsedou Poslanecké sněmovny PČR byl vedle Patrika Nacheru (ANO) a Jiřího Bartáka (Motoristé) zvolen Jan Skopeček (ODS). Ve druhém kole získal 121 hlasů z celkových 185.

17. listopadu 2025 – Na řadě míst v ČR si lidé připomínali Den boje za svobodu a demokracii a Mezinárodní den studentstva. Centrem slavností se stala pražská Národní třída, kam přicházeli zapálit svíčku nebo položit květinu tisíce lidí včetně členů politiků.

19. listopadu 2025 – Albánský prezident Bajram Begaj přijel na oficiální návštěvu do ČR. Na Pražském hradě jej přijal prezident Petr Pavel, který po jednání připomněl, že Česko dlouhodobě podporuje přijetí Albánie do EU do roku 2030 a ocenil albánskou podporu Ukrajiny. Albánský prezident se setkal také s předsedou Sněmovny Tomiem Okamurou a premiérem v demisi Petrem Fialou.

21. listopadu 2025 – Na slavnostním večeru v pražském Fóru Karlín byly vyhlášeny výsledky ankety popularity Český slavík 2025. První místo v kategorii zpěvák obsadil překvapivě Václav Noid Bárta, zpěvačkou roku zůstala Ewa Farna, skupinou roku je dál Kabát a do Síně slávy byl uveden Vladimír Mišík. Absolutně největší počet hlasů získala v anketě Ewa Farna.

24. listopadu 2025 – Polský prezident Karol Nawrocki přijel na svou první oficiální návštěvu ČR. Se svým českým protějškem Petrem Pavlem se shodli v názoru na válku na Ukrajině, nutnosti navyšování výdajů členských zemí NATO na obranu a na budoucnost spolupráce zemí V4. Nawrocki se sešel také s lídrem hnutí ANO Andrejem Babišem.

29. listopadu 2025 – V Praze odstartovaly největší vánoční trhy v České republice. Vánoční strom, který zdobí Staroměstské náměstí, měří 21 metrů a byl přivezen z Ústeckého kraje. Ozdobilo jej 12 kilometrů kabelů s 95 tisíci LED diodami a 342 plastovými ozdobami. Na Václavském náměstí byl vztyčen patnáctimetrový smrk z Pardubického kraje. Výzdoba se letos nesla ve znamení jednoduchosti.

29. listopadu 2025 – Na 1600 nadšenců v dobových uniformách a přes 20 tisíc diváků si u obce Tvarožná na Brněnsku připomnělo rekonstrukci 220. výročí bitvy tří císařů u Austerlitzu, v češtině Slavkova. Francouzského panovníka Napoleona ztvárňoval poslední dvě desetiletí americký herec Mark Schneider.

4. prosince 2025 – Předseda hnutí ANO, které zvítězilo ve volbách, Andrej Babiš veřejně oznámil, že se navždy vzdá své společnosti Agrofert, jehož je jediným vlastníkem a který jen loni vykázal zisk sedm miliard korun. Tím splnil podmínku, aby mohl být jmenován premiérem. Akcie holdingu bude spravovat nezávislý správce a firma se Babišovi nevrátí ani až v politice skončí.

9. prosince 2025 – Prezident republiky Petr Pavel jmenoval na Pražském hradě Andreje Babiše předsedou vlády ČR. Babiš se tak stal premiérem potřetí v kariéře.

10. prosince 2025 – Od února 2022 přijalo Česko 725 800 uprchlíků z Ukrajiny. Z nich bylo 215 tisíc dětí. Letos z Ukrajiny měsíčně přicházelo v průměru 4200 osob. Uvedl to Dětský fond Organizace spojených národů UNICEF. Podle statistik Ministerstva vnitra v prosinci 2025 bylo v ČR 397 300 dětí a dospělých z Ukrajiny pod dočasnou ochranou.

11. prosince 2025 – Největší česká investiční skupina PPF přesídlí z Nizozemska zpátky do Česka. Rozhodly o tom hlavní akcionářky – Renata Kellnerová a její dcery. Informovala o tom společnost Amalar, která spravuje majetek Kellnerových. Nově tak bude skupina platit daně v Česku. PPF působí ve 25 zemích, loni spravovala aktiva v hodnotě 41,7 miliardy eur a zaměstnává 45 tisíc lidí.

14. prosince 2025 – České florbalistky ve finále mistrovství světa, které se hrálo v Ostravě, vybojovaly stříbrné medaile. Porazil je pouze tým Švýcarska. Dosud měly české florbalistky na svém kontě dva bronz z let 2011 a 2023. Jejich letošní výsledek byl tedy historicky nejlepší.

15. prosince 2025 – Dvaasedmdesát dní po parlamentních volbách jmenoval prezident Pavel do funkcí čtrnáct ministrů a kabinet ANO, SPD a Motoristů v čele s Andrejem Babišem poprvé zasedl. Po jednání Babiš slíbil, že se vláda bude snažit být vládou všech občanů, která udělá maximum pro to, aby Česko prosperovalo a občané měli lepší život.

18. prosince 2025 – Sportovcem roku 2025 v ČR byla vyhlášena lyžařka Ester Ledecká. V novinářské anketě získala tento titul už potřetí, jako druhý se umístil kanoista Martin Fuksa, třetí byl hokejista David Pastrňák. Mezi kolektivy získala cenu mužská volejbalová reprezentace, nejlepším juniorem se stal rychlobruslař Metoděj Jílek. Do síně slávy byla uvedena koulařka Helena Fibingerová a diskař Imrich Bugár.

26. prosince 2025 – Na 330 plavců se na Slovanském ostrově v Praze účastnilo 79. ročníku Memoriálu Alfreda Nikodéma. Otušilci absolvovali tři tratě – měřenou soutěž na 750 metrů a dvě kondiční tratě na 100 a 300 metrů. Nejmladšímu účastníkovi bylo třináct let, nejstaršímu třiaosmdesát a otužileckému plavání se věnuje od roku 1974.

Kulatá a polokulatá výročí v krajaňském kalendáři – listopad, prosinec 2025, leden 2026

2. listopadu 1975 – před 50 lety – zemřel v Severní Karolíně v USA **PhDr. Petr Zenkl**, významná osobnost československého exilu po únoru 1948. Narodil se 13. června 1884 v Táboře. Po absolvování univerzity v Praze působil jako středoškolský profesor, ale brzy se zapojil do politického života, kde se vypracoval v přední osobnost Československé strany národně socialistické. Tuto stranu pak postupně reprezentoval ve funkcích v komunální a státní správě. V letech 1918 až 1926 byl pracovníkem ministerstva sociální péče, od roku 1923 členem zastupitelstva hl. m. Prahy a od roku 1926 ředitelem Ústřední sociální pojišťovny. V letech 1937 až 1939 byl primátorem hl. m. Prahy a po mnichovské zradě působil krátce nejprve jako ministr bez portfeje a potom jako ministr sociální péče, veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy. Od roku 1939 byl až do konce druhé světové války vězněn v koncentračních táborech Dachau a Buchenwald. Po válce se do vysoké politiky vrátil. V letech 1945 až 1948 byl předsedou Československé strany národně socialistické, poslancem Národního shromáždění, v období 1945 a 1946 opět primátorem hl. m. Prahy a v letech 1946 až do demise vlády v únoru 1948 náměstkem předsedy vlády. V únorových událostech stál v čele protikomunistické demokratické fronty, ale ta nezískala převahu, proto emigroval do USA. V exilu byl mimo jiné předsedou Rady svobodného Československa.

PhDr. Petr Zenkl spojil svůj život i s Československým ústavem zahraničním. Již v prosinci roku 1928 podal přihlášku a členem byl až do jeho uzavření v roce 1939. Po válce se stal opět jeho členem v roce 1945.

5. listopadu 1890 – před 135 lety – se ve Vadíně poblíž Havlíčkova Brodu narodil český malíř, grafik a ilustrátor **Jan Zrzavý**. Pod vlivem gotické malby, italské renesance a symbolismu tvořil lyrické, snově měkké figury, zátiší a krajiny. Byl zakládajícím členem umělecké skupiny Sursum, později Tvrdošíjných, členem SVU Mánes, Umělecké besedy a SČUG Hollar. Jan Zrzavý podnikl několik studijních cest do Itálie a Francie, kde si obzvláště zamiloval Bretaň a její pobřeží. Věnoval se též knižní ilustraci – nejznámější je jeho obrazový doprovod Máchova Máje a Erbenovy Kytice. Zemřel 12. října 1977.

10. listopadu 1995 – před 30 lety – zemřel v Hamdenu ve státě Connecticut v USA krajan a exulant **prof. René Wellek**. Narodil se 22. srpna 1903 ve Vídni. Jeho otec Bronislav Wellek byl znám jako první životopisec skladatele Bedřicha Smetany a jako výborný překladatel J. Vrchlického a J. S. Machara. René Wellek vystudoval v letech 1922 až 1926 anglistiku, germanistiku a srovnávací literaturu na Univerzitě Karlově v Praze. Poté absolvoval několik stáží v Anglii a USA. V roce 1935 přijal nabídku na lektora českého jazyka a literatury na Škole slovanských studií při Londýnské univerzitě, kde byl i v době mnichovské zrady a nacistické okupace Československa. V té době se rozhodl pro emigraci do USA. Zde se věnoval své specializaci – srovnávací literatuře. Vydal několik odborných knih a je považován za zakladatele srovnávací literatury ve Spojených státech. René Wellek patřil

k zakladatelům Československé společnosti pro vědu a umění (SVU) v roce 1958. Na světovém kongresu SVU, který se konal v dubnu 1962 ve Washingtonu, byl zvolen předsedou SVU na období 1962 až 1964 a poté ještě na období 1964 až 1966. Od roku 1972 byl nositelem titulu Čestný člen SVU.

14. listopadu 1915 – před 110 lety – vydal „Český zahraniční komitét“ (ČZK) v Paříži veřejné prohlášení, v němž obsáhle vysvětlil postavení českého a slovenského národa v habsburské monarchii a jednoznačně požadoval „zcela nezávislý československý stát“. Toto prohlášení se pak stalo závaznou politickou směrnicí činnosti ČZK. Pod prohlášením jsou podepsáni prof. T. G. Masaryk, J. Dürich, dr. E. Beneš a další přední zástupci Čechů a Slováků usazených ve Francii, Anglii, Rusku a Americe. Prohlášení ze 14. listopadu 1915 je první listina, ve které se užívají oficiálně názvy „Československo“ a „Čechoslováci“.

15. listopadu 1670 – před 355 lety – zemřel v exilu v holandském Amsterdamu významný pedagog, filozof, teolog, politik a nejvýznamnější český exulant **Jan Amos Komenský**. Narodil se 28. března 1592 pravděpodobně v Uherském Brodě. Ve dvanácti letech mu zemřel otec, záhy i matka a obě jeho sestry. Malého Jana se ujala otčova sestra ze Strážnice, kde začal chodit do bratrské školy. Na vyšší školu šel Komenský do Přerova, na Bratrské gymnázium. K jeho jménu zde připojili učitelé slovo Amos, což podle latinského amosus znamená „miláček“. V devatenácti letech byl poslán na univerzitu v Herbornu, kde začal sestavovat slovník, který měl ukázat, jak se má „po česku psátí správně, živě a lahodně“. Na tehdejších školách se vyučovalo převážně latinsky a německy, cílem Komenského bylo zřizovat hlavně české školy. Po studiích v roce 1614 se stal ředitelem přerovské školy a za dva další roky byl ordinován na kazatele. V roce 1618 byl povolán za pastora do Fulneku. Zde se oženil s Magdalenou Vízkovou. Po bitvě na Bílé hoře v roce 1620 byli Bratři z Čech vypovězeni. V roce 1621 vtrhlo do Fulneku španělské vojsko a město i dům Komenského zničilo. Komenský tak přišel o své literární dílo a musel se skrývat – nejprve na Moravě, potom v Brandýse nad Orlicí, kde napsal „Labyrint světa a ráj srdce“ a další spisy. V roce 1622 mu zemřela milovaná žena a dvě děti. Od roku 1624 Komenský usiloval o náboženskou svobodu příslušníků Jednoty bratrské, cestoval do Berlína a do Holandska a koncem ledna 1628 odešel z vlasti natrvalo. Kromě dlouhého pobytu v polském Lešně (1628-1641) prožil svůj exil v Anglii (1641-1642), ve Švédsku (1642-1648), opět v Polsku (1648-1650), v Uhrách (1650-1654) a opět v polském Lešně. Po požáru Lešna v roce 1656, kde přišel o knihovnu a nevydané rukopisy svého díla, se uchýlil do holandského Amsterdamu. Jeho ostatky důstojně uloženy v Naardenu. Nejvýznamnějším filozofickým dílem Komenského je „Všeobecná pravda o nápravě věcí lidských“, z pedagogických děl pak „Svět v obrazech“, „Brána jazyků otevřená“ či „Škola hrou“. Jméno Jana Amose Komenského mají ve svém názvu mnohé krajské spolky, školy a organizace ve světě.

20. listopadu 1850 – před 175 lety – se v Brooklynu v New Yorku v USA narodila manželka prvního československého prezidenta T. G. Masaryka **Charlotta Garrigue Masaryková**. Rodina Garriguů pocházela z jižní Francie, odkud se jako protestanti vystěhovali do Německa, později do Dánska a nakonec do Ameriky. V letech 1874 a 1875 studovala Charlotta Garrigue na hudební konzervatoři v německém

Lipsku. V roce 1877 se do Lipska vrátila a bydlela v penzionátu, kde bydlel i mladý Tomáš Masaryk. Brzy se sblížili a již 13. června 1877 se zasnoubili. Svatbu měli 15. března 1878 v New Yorku. Po týdnu odjeli novomanželé do Evropy a cestou do Vídně se zastavili v Praze. Ve Vídni se v roce 1879 narodila nejstarší dcera Alice, rok na to syn Herbert. V roce 1882 se rodina přestěhovala do Prahy, kde se narodila dcera Eleanor, která krátce na to zemřela. Pak přišli na svět Jan a Olga. Charlotta byla i Masarykovou spolupracovnicí a povzbuzovatelkou. Byla sice Američanka, ale osvojila si slovanství a češství a stala se Češkou. Jejich rodinný život byl přerušen první světovou válkou. Dcera Olga odjela s otcem do exilu, syn Herbert zemřel, Jan narukoval a Alice byla vězněna. Charlotta byla neustále sledována a vyšetřována. Návratu svého chotě a dětí se dočkala v roce 1918 již jako vážně nemocná. Zemřela 13. května 1923 v Praze.

20. listopadu 1895 – před 130 lety – se v Záborbci u Turnova narodil exulant **Alois Liška**. V roce 1915 byl odveden do rakouské armády a v Tyrolsku absolvoval školu pro důstojníky. Odešel na frontu a v roce 1916 ze zajetí vstoupil do československých legií v Rusku. Po návratu do vlasti sloužil jako důstojník dělostřelectva. V letech 1926 až 1928 absolvoval Vysokou školu válečnou a stal se organizátorem motorizovaného dělostřelectva. Začátkem roku 1940 odešel do Francie, kde se stal velitelem dělostřeleckého pluku československé armády a později velitelem dělostřeleckého pluku Československé samostatné obrněné brigády ve Velké Británii. V roce 1943 byl jmenován velitelem Československé samostatné obrněné brigády, se kterou se v letech 1944 a 1945 zúčastnil bojů ve Francii jako operační velitel při obléhání Dunquerque. Po skončení války se vrátil do vlasti, kde se stal náčelníkem Vysoké vojenské školy. Po únoru 1948 odešel do Londýna, kde pracoval v československém exilovém hnutí. Byl hlavním představitelem Československé obce legionářské v exilu a funkcionářem Sokola. Zemřel 9. února 1977 ve Velké Británii.

25. listopadu 1895 – před 130 lety – se v Hroznatíně u Třebíče narodil někdejší armádní generál a prezident Československé socialistické republiky **Ludvík Svoboda**. Za první světové války se jako jednoroční dobrovolník rakouskouherské armády dostal do ruského zajetí a následně vstoupil do československých legií v Rusku. Prošel bitvami u Zborova, Bachmače a celou pověstnou sibiřskou anabází v důstojnické hodnosti. Po návratu do vlasti v roce 1920 působil v různých vojenských funkcích. Mobilizace v září 1938 jej zastihla v hodnosti plukovníka a ve funkci velitele pěšího pluku. Po německém obsazení českých zemí v březnu 1939 se zapojil do odboje v rámci organizace Obrany národa. Již v červnu 1939 ale překročil hranice Protektorátu Čechy a Morava a v Polsku se připojil ke vznikající československé jednotce. Po rozdělení Polska mezi Německo a Sovětský svaz, upadl na sovětské straně do zajetí. Byl internován v Suzdal. Po určité době získal důvěru a mohl se podílet na organizování československých dobrovolníků ve vojenskou jednotku, známou jako 1. československý samostatný prapor. Jako jeho velitel se v roce 1945 vrátil do vlasti s aureolou válečného hrdiny od Sokolova, Kyjeva a Dukly. V první vládě obsadil pozici ministra národní obrany. Po únoru 1948 vstoupil do KSČ a ve funkci ministra národní obrany setrval do roku 1950, kdy byl funkce zbaven a krátce vězněn. Poté se uchýlil do rodného Hroznatína, kde pracoval v Jednotném zeměděl-

ském družstvu. Intervencí N. S. Chruščova byl koncem 50. let opět povolán do armády a získal poslanecký mandát. Ve vysokých funkcích setrval až do března 1968, kdy byl zvolen prezidentem republiky. V dubnu 1974 jej vystřídal tvrdý normalizátor Gustáv Husák. Ludvík Svoboda dožíval v ústraní a 20. září 1979 zemřel.

26. listopadu 1925 – před 100 lety – se v Praze narodil **PhDr. Ing. Jan Auerhan**, CSc., syn zakladatele Československého ústavu zahraničního a prvního jeho předsedy JUDr. Jana Auerhana. Když v roce 1942, v době heydrichiády gestapo zatýkalo jeho otce, nebylo mu ještě ani sedmnáct let a byl z rodiny jediný, kdo byl zatčen přítomen. Po druhé světové válce vystudoval dvě vysoké školy: umění a estetiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a ekonomii na Vysoké škole ekonomické. Po vojenské prezenční službě nastoupil do Ekonomického ústavu Československé akademie věd (ČSAV), kde se zabýval problematikou technického rozvoje. Napsal několik prací, vydal několik knih, byl zastoupen na řadě domácích i zahraničních konferencí. V lednu 1965 se zúčastnil mezinárodního konkurzu UNESCO – vyhrál jej a nastoupil do centrály UNESCO v Paříži. Tam pracoval nepřetržitě dvacet let. V roce 1985 odešel do řádného důchodu, ale rozhodl se zůstat ve Francii. Od tohoto roku ještě působil jako konzultant UNESCO, Světové banky a Africké rozvojové banky. Jako zahraniční člen redakčního kruhu působil od roku 1990 v časopise „Mezinárodní politika“, který vydává Ústav mezinárodních vztahů v Praze ve spolupráci s Nadací Jiřího z Poděbrad pro evropskou spolupráci. Přestože jeho domovem se stala Paříž a druhou vlastí Francie, po roce 1989 se rád vracel do Prahy, aby navštívil své přátele. Mezi ně zahrnul i organizaci, kterou založil jeho otec v roce 1928 – Československý ústav zahraniční. Zemřel v říjnu 2015 v Paříži. PhDr. Ing. Jan Auerhan, CSc. byl zahraničním členem ČSÚZ od 2. července 1992 a správní výbor jej současně prohlásil čestným členem ČSÚZ.

27. listopadu 1990 – před 35 lety – zemřel v New Yorku v USA **dr. Bohumír Bunža**, který jako poslanec za Lidovou stranu emigroval po únoru 1948 nejprve do Velké Británie a poté do USA. Narodil se 10. února 1908 v Bzenci na Moravě a vystudoval Masarykovu univerzitu v Brně. V emigraci byl spoluzakladatelem Rady svobodného Československa a zastupoval ČSR v Křesťanské demokratické internacionále.

29. listopadu 1910 – před 105 lety – se v Náchodě narodil vojenský letec **Ing. Karel Mrázek**, absolvent Vojenské akademie v Hranicích a Vojenského leteckého učiliště v Prostějově. Až do osudných mnichovských dnů v roce 1938 působil u Leteckého pluku č. 2 dr. Edvarda Beneše v Olomouci, kde velel 33. stíhací letce. Poté odešel do emigrace přes Polsko do Francie, kde se stal nejprve příslušníkem Cizinecké legie v Sidi Abes v Tunisu a zúčastnil se závěrečných bojů nad Francií. V červenci 1940 se dostal do Velké Británie, kde se na letecké základně v Cosfordu připravoval na bitvu o Velkou Británii. Během září sestřelil první Messerschmitt a v listopadu dva italské stíhací stroje Falco. Závěrečné boje bitvy o Velkou Británii pak prožil již v nově vzniklé československé 313. stíhací peruti RAF. Absolvoval britskou Válečnou školu a na velitelství britského stíhacího letectva RAF se účastnil invazní přípravy pro vyloďení v Normandii. Po návratu do vlasti absolvoval československou Válečnou školu a zároveň převzal v roce 1945 v hodnosti plukov-

níka letectva velení 3. stíhací divize v Brně. V únoru 1948 byl odvolán a 11. března 1948 se ocitl na seznamu dvaceti vysokých velitelů, kteří byli pro tzv. nespolehlivost vyhozeni z armády. Rehabilitován byl až v roce 1968 a v roce byl 1990 povýšen do hodnosti generálmajora letectva v.v. Zemřel 5. prosince 1998 v Jablonci nad Nisou.

29. listopadu 1985 – před 40 lety – zemřel v Londýně ve Velké Británii český exilový novinář Josef Josten. Narodil se 25. března 1913 v Praze. Exil prožil dvakrát – v letech 1939 až 1945 a v letech 1948 až 1985. V obou případech žil v Anglii. Po roce 1948 zde založil Svobodnou československou informační službu (FCI News Agency) a třicet let vydával anglický týdeník „Zpravodajský bulletin“ a český týdeník „Čechoslovák“. Po odchodu do exilu po únoru 1948 napsal knihu „Oh my country“, která vyšla česky v USA v roce 1950 pod názvem „Československo žaluje“. Ve vlasti vyšla zásluhou Patricie Jostenové v roce 1993. V roce 1998 převzala Patricie Jostenová z rukou prezidenta Václava Havla pro svého zesnulého manžela vyznamenání Za zásluhy v zápase o obnovu demokracie v Československu.

30. listopadu 1995 – před 30 lety – zemřela ve Scarsdale v New Yorku v USA **Betka Papánková**. Narodila se 8. února 1900 ve slovenské rodině v Chicagu. Byla manželkou dr. Jána Papánka, předního představitele československého exilu po únoru 1948. Dr. Ján Papánek byl před únorem 1948 československým velvyslancem při OSN a byl blízkým spolupracovníkem a přítelem ministra zahraničních věcí Jana Masaryka. Od roku 1948 pomáhala Betka Papánková manželovi založit Americký fond pro československé uprchlíky a řadu let v něm pracovala jako členka správní rady. Byla též členkou Československé společnosti pro vědy a umění a v roce 1980 se v Madridu zúčastnila Mezinárodní konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě.

2. prosince 1945 – před 80 lety – zahájil svoji činnost vnitřní útvar Československého ústavu zahraničního – kulturně-společenský odbor – pod názvem **Klub Československého ústavu zahraničního**. Klub vydával i svůj magazín, ale po únoru 1948 svou činnost ukončil.

5. prosince 1990 – před 35 lety – zemřel v Augsburgu v Německu **Josef Jedlička**, který v mládí patřil mezi tzv. „ideální komunisty“. Narodil se 16. března 1927 v Praze. Po maturitě studoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, ale když po únoru 1948 ukončil členství v KSČ, byl ze studia vyloučen. V roce 1968 odešel do emigrace, kde pracoval v Rádiu Svobodná Evropa. Publikoval v mnoha exilových časopisech a vydal i svou literární prvotinu „Kde život náš je v půli se svou poutí“. Zůstalo po něm mnoho esejů a náčrtů v rukopisech.

9. prosince 1985 – před 40 lety – byl při České besedě v chorvatském Daruvaru založen folklorní a pěvecký soubor „Holubička“. Tento amatérský soubor procházel postupně školením několika odborníků z Československa, resp. z České republiky (např. instruktoři E. Zeťová, L. Homolová, M. Bušová či M. Brtník). Dnes je to téměř profesionální soubor, který se podle potřeby angažuje i jako ochotnický divadelní soubor. Soubor „Holubička“ se téměř pravidelně zúčastňuje folklorních slavností v České republice, avšak nejvíc aktivní je doma. Kromě dožinek mu hojnost příležitostí poskytují domácí festivaly, nejrůznější slavnosti a oslavy výročí krajských

spolků. Reprezentativní sestava souboru má vlastní kolekci pravých českých krojů a svoji doprovodnou kapelu. V mateřské škole Ferdý Mravence v Daruvaru a v základní škole J. A. Komenského v Daruvaru si vychovává dorost pro příští rozvoj souboru.

10. prosince 1910 – před 115 lety – se v Hošťálkové u Vsetína narodil **Ervín Ludvík Sypták**, úspěšný restaurátér a horlivý sokol. Jako chlapec navštěvoval školu v Bratislavě, pak absolvoval hotelovou školu v Brně. V šestnácti letech přišel do Prahy. Pracoval jako číšník v různých restauracích. V roce 1935 se stal majitelem restaurantu „Černá růže“ Na Příkopěch. Za války byl pro svou protinacistickou činnost zatčen a tři roky prožil ve věznici na Pankráci. Po únoru 1948 byl jeho podnik znárodněn. Sypták na radu vysoce postaveného policejního úředníka opustil Prahu a se svým bratrancem št. kapitánem K. Šťastným odletěli odcizenou vojenskou Dakotou do Anglie. Usadili se v Londýně, kde byl nájemcem restaurace Národní dům. V roce 1957 emigrovali manželé Syptákoví do Kanady, kde se usadili v Torontu. Po prvních pěti letech, kdy E. L. Sypták pracoval v různých restauracích, se stal majitelem restaurantu Executive motel, poté vlastnil kavárničku Café Eclair de la Paix. Současně aktivně působil v Sokole, kde byl deset let starostou. Zastával ještě řadu dalších funkcí v krajanských organizacích, např. v Československém sdružení v Kanadě a v letech 1967 až 1969 byl předsedou Masarykova institutu. Zemřel 19. března 1991 v Torontu.

13. prosince 1990 – před 35 lety – zemřel v Gagny ve Francii **Alois Čížek**. Narodil se 24. prosince 1905 v Praze. Byl poslancem za Československou stranu národně socialistickou, mluvčím pražských elektrikářů a nejmladším radním pražského magistrátu. Za nacistické okupace byl vězněn v koncentračních táborech. Po únoru 1948 byl nucen emigrovat. Trvale se usadil v Gagny u Paříže, kde v lednu 1959 začal vydávat satirický časopis „BÍČ“. Humor Čížka nikdy neopustil a časopis vydával až do své smrti. V exilu byl členem Československé strany národně socialistické. Společně se svým spolupracovníkem Janem Pavlů vydal humoristickou knihu „Humor na ně!“.

14. prosince 1890 – před 135 lety – byl v Chicagu v USA založen „Český dělnický pěvecký sbor“, jehož prvním vedoucím byl Josef Hruša, tajemníkem Josef Malinský a sbormistrem Jan Šimonek. První cvičení sboru se uskutečnilo již v lednu 1891. Zpěváci činili takové pokroky, že již v březnu 1891 mohli veřejně vystoupit na slavnosti Pařížské komuny, pořádané v Hoerberově sále v Chicagu.

14. prosince 1875 – před 150 lety – byl v Detroitu v USA založen Sokol. Stalo se tak deset let poté, co v St. Louis ve státě Missouri vznikla první sokolská jednota na půdě Spojených států amerických. Odtud se příklad k zakládání sokolských jednot šířil do Chicaga, New Yorku, Milwaukee, Clevelandu, Baltimoru, Detroitu a dále. V roce 1878 již aktivně pracovalo 33 sokolských jednot a to byl důvod, aby byla zřízena centrála – „Národní sokolský svaz“. V roce 1895 měl svaz již 48 sokolských jednot.

14. prosince 1895 – před 130 lety – byl v Milwaukee v USA slavnostně otevřen „Českoamerický dům“.

15. prosince 1845 – před 180 lety – se v Letovicích na Moravě narodil **Jan Milotín Bárta**, první český poslanec ve státě Iowa v USA. Do Bostonu přijel s rodiči v lednu 1854, poté žil v městečku Caledonia ve státě Wisconsin. Teprve později zakotvil v Iowě. Dlouho působil též jako vydavatel českých novin, zejména „Slowana Amerikánského“. Zemřel 31. března 1898 v Iowa City.

15. prosince 1920 – před 105 lety – se v Teplicích v Čechách narodil **Pablo Tesak**. Emigroval v roce 1949 nejprve do Guatemaly, později přesídlil do Salvadoru. Zde se svým společníkem založil malou továrničku na výrobu vaflí a slaného pečiva. Podnik se nazýval DIANA a v roce 1999 zaměstnával na 1900 pracovníků. Má filiálky po celé Střední Americe. Salvadorská průmyslová asociace udělila Pablo Tesakovi Cenu za péči, kterou věnuje důstojným životním podmínkám svých zaměstnanců. Vypracoval pro ně totiž systém sociálních, ekonomických a kulturních programů.

16. prosince 1915 – před 110 lety – se v Prostějově narodil **prof. PhDr. Josef Polišenský, DrSc.**, nestor české historické vědy. V letech 1933 a 1934 studoval na Vysoké škole obchodní v Praze a v letech 1935 až 1939 historii a anglistiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Byl žákem Josefa Šusty a Viléma Mathesia. Současně navštěvoval Státní archivářskou školu, kterou absolvoval v roce 1940. V důsledku uzavření vysokých škol v době nacistické okupace promoval až v roce 1945. V roce 1947 se habilitoval v oboru obecné historie. V roce 1951 byl jmenován docentem a v roce 1957 profesorem obecných dějin na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. V tomtéž roce dosáhl titulu doktora historických věd (DrSc.). Absolvoval také několik studijních stáží v zahraničí (Chile, Uruguay, Brazílie, Kolumbie, Mexiko a Kuba). V USA působil v roce 1969 na University of California v Berkeley jako hostující profesor. Celoživotním posláním Josefa Polišenského bylo učit, bádát, psát a publikovat. Počet jeho žáků je veliký, počet napsaných odborných studií a článků rozsáhlý. Jeho mateřským pracovištěm byla Univerzita Karlova v Praze, kde přednášel a byl ředitelem Střediska ibersko-amerických studií. Byl zakladatelem české moderní amerikanistiky. V šedesátých letech byl předsedou Komise pro dějiny krajanů při Historickém ústavu Československé akademie věd. Odhaduje se, že napsal na tisíc prací, odborných monografií a edicí dokumentů publikovaných německy, anglicky, španělsky a česky. Josef Polišenský byl zahraničním členem Nizozemské akademie věd, Rakouské akademie věd a v roce 1992 se stal členem Německé společnosti Komenského. Byl nositelem medaile Františka Palackého, ze zahraničních vyznamenání např. Řádu Isabely Katolické, Řádu aztéckého orla, Ceny Antonína Gindelyho atd.

Josef Polišenský byl členem Československého ústavu zahraničního, členem jeho správního výboru a předsedou vědecko-historické komise ČSÚZ. Dal podnět k realizaci projektu ČSÚZ „Pamětní deska českým vystěhovalcům“ na Masarykově nádraží v Praze. Byl čestným členem ČSÚZ a nositelem Čestného uznání za obětavou a dlouholetou činnost ve prospěch ČSÚZ a krajanů v zahraničí. Zemřel 11. ledna 2001 v Praze.

16. prosince 1915 – před 110 lety – se v Havlíčkově Brodě narodila **Miroslava Cvachovcová**, roz. Špitálská. V roce 1939 se provdala za právníka dr. Karla Cvachovce, který se stal vedoucím oddělení v centrále Baťových závodů. V roce 1946 přesídlili do Prahy, kde byl manžel jmenován pověřencem pro industrializaci Slovenska na ministerstvu průmyslu. Po únoru 1948 odešli manželé Cvachovcovi do exilu, v roce 1950 emigrovali do Kanady, usadili se v Torontu, kde dr. Cvachovec pracoval u firmy Baťa jako právní poradce. V roce 1982 zahynul při automobilové nehodě. Miroslava byla dlouholetou členkou farnosti sv. Václava v Torontu, pracovala v Dámském odboru Československého sdružení v Torontu, podporovala kulturní činnost Společnosti pro vědy a umění, Nového divadla a knižní nakladatelství 68 Publishers J. Škvoreckého a Zdeny Salivarové.

17. prosince 1845 – před 180 lety – se v Humpolci narodil **Jan Rosický**, novinář a nakladatel. V roce 1861 odjel do USA, kde se brzy stal jednou z velkých postav české Ameriky. Podobně jako Geringer v Chicagu či Novák v Milwaukee se Rosický zasloužil o českou Nebrasku, její národní, hospodářský a kulturní rozkvet s pomocí tisku a literatury, které vydával. S jeho jménem jsou spojeny „Pokrok Západu“, „Květy americké“, „Hospodář“, „Bratrský věstník“, „Národní noviny“ a „Osvěta americká“. Zemřel 2. dubna 1910 v USA.

20. prosince 1890 – před 135 lety – se v Praze narodil v rodině profesora římského práva na české univerzitě **prof. Jaroslav Heyrovský**, český fyzikální chemik, první český nositel Nobelovy ceny. Zemřel 27. března 1967 v Praze. Jaroslav Heyrovský se stal počátkem roku 1946 členem a spolupracovníkem Klubu Československého ústavu zahraničního a spolupracoval s ním až do jeho rozpuštění počátkem roku 1949.

24. prosince 1885 – před 135 lety – bylo v La Grande v Texasu v USA vydáno první číslo časopisu „Svoboda“, nejstaršího českého listu v Texasu. Původními vydavateli byli A. Haidušek a J. Koss. Od roku 1935 časopis vycházel v El Campo a od roku 1940, kdy jej zakoupil a vydával L. J. Šulák, byl časopis orientován katolicky. Týdeník „Svoboda“ zanikl v 50. letech 20. století.

30. prosince 1915 – před 110 lety – se v Hýsly u Kyjova na Moravě narodil **JUDr. Stanislav Hofirek**. Studoval práva na Masarykově univerzitě v Brně, odkud byl za hitlerovské okupace deportován s dalšími českými studenty do nacistických koncentračních táborů. Po propuštění pracoval v Praze v Ústředním svazu lihovarů, kde vždy připomínal potřebu respektovat sociální potřeby nejen zaměstnanců, ale i dodavatelů, tedy zemědělců. Po válce pracoval v Ústřední radě odborů, ale po únoru 1948 byl propuštěn a hrozila mu perzekuce. Rozhodl se pro emigraci, ale byl zatčen a vězněn. Po propuštění se stal právním radcem litoměřického biskupa Trochty. V roce 1949 emigroval do Německa, odkud se dostal do australského Melbourne, kde se zapojil do krajské činnosti, především přednáškami a vydáváním časopisu dobré úrovně „Rozpravy“. Rád cestoval a všude navazoval styky s československými exulanty, jimž přednášel a psal do krajských časopisů. Zemřel 23. srpna 1993 v Melbourne.

30. prosince 1990 – před 35 lety – zemřel v New Yorku v USA významný český lékař a dvojnásobný emigrant **MUDr. Karel Steinbach**. Narodil se 8. června 1894 v TřebSKU na Příbramsku. V roce 1920 získal doktorát na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy. V Praze se brzy stal známým a vyhledávaným gynekologem. Byl také významnou osobností pražské kulturní společnosti první republiky. Byl předsedou společnosti přátel s názvem „Táflrunda“, která se scházela ve Společenském klubu Na Příkopech, kam chodili např. Hugo Haas, Jiří Voskovec, Jan Werich a další. Počátkem roku 1939 odjel do první emigrace. Říkal, že první republika pro něho zemřela s Karlem Čapkem. Odešel do USA a Jan Masaryk jej zaměstnal na generálním konzulátu v New Yorku, kde vykonával lékařskou službu pro vojenské účely. Po válce se vrátil (14. září 1945) spolu s Alicí Masarykovou do Prahy, ale stejně jako ona, brzy po únoru 1948 odešel do druhé emigrace. Jeho přáteli v USA byli Jarmila Novotná, Ferdinand Peroutka, Petr Zenkl, Jan Stránský, Rudolf Firkušný a další. Opět se vrátil k medicíně, působil jako vojenský lékař, ale tentokrát v americké armádě. Souběžně si otevřel v New Yorku soukromou ordinaci, kde léčil zdarma stovky uprchlíků a pomáhal jim sehnat zaměstnání. Absolvoval mnoho přednášek v krajaňských spolcích v USA a v Kanadě. Do důchodu odešel až v roce 1982 (v 88 letech). V roce 1987 mu starosta New Yorku udělil vyznamenání „Ethnic New York Award“ za jeho roli v krajaňských spolcích a za bezplatnou pomoc tisícům emigrantů. Karel Steinbach byl členem Československé společnosti vědy a umění. Ta na jeho počest u příležitosti jeho devadesátých pátých narozenin uspořádala 8. června 1989 v sokolovně v New Yorku velké umělecké odpoledne spojené s recepcí. Ve vlasti mu bylo uděleno čestné členství ve Společnosti bratří Čapků. Krajaňé mu vzhledem k jeho věku a zásluhám přířkli titul „nestor českých krajaňů“. Viktor Fischl zpracoval jeho životopis do útlé knížky s názvem „Dr. Karel Steinbach – svědek téměř stoletý“.

31. prosince 1865 – před 160 lety – se v Chicagu v USA konal „Slovanský sněm“, který měl sjednotit všechny české spolky v Americe pod názvem „Národní jednota“. Byl to pokus neúspěšný a na věci nic nezměnilo jeho opakování ani 1. ledna 1868.

1. ledna 1831 – před 195 lety – byl v Praze založen Spolek Matice české, „pokladnice vydávání knih českých buď vědeckých nebo krásnořečných nebo vůbec prospěšných“. Zakládajícími členy byli František Palacký, Josef Jungmann, Jan Svatoopluk Presl a kníže Rudolf Kinský, který byl i prvním kurátorem. Spolek působil od roku 1831 až do roku 1949 a s určitými obměnami působí dodnes. Podle tohoto názvu vznikaly pak i další „matice“ jak v Čechách, na Moravě a na Slovensku, tak i v krajaňském světě. Poslední variantou je Matice Čech, Moravy a Slezska, ve kterou se sdružilo 21. ledna 1995 třináct společenských organizací z celé České republiky.

1. ledna 1991 – před 35 lety – zemřel v Perth Amboy ve státě New Jersey v USA **František Švehla**, povoláním typograf, který se zasloužil o exilovou literaturu a o udržení tradičních krajaňských novin. Narodil se 3. června 1912 v Praze. Studoval na Institutu grafických umění v Lipsku. Poté pracoval sedmnáct let v nakladatelství Orbis v Praze. Od svého mládí byl činný v Československé straně sociálně demokratické. Po únoru 1948 emigroval přes uprchlické tábory v Německu do USA. Začal

jako typograf v tiskárně Newyorských listů (vycházely od roku 1865), odkud přešel do tiskárny New York Herald Tribune. Našetřil si na vlastní tiskárnu a v roce 1956 se osamostatnil. Otevřel si vlastní tiskárnu Universum Press. Zapojil se do práce pro československý exil a začal vydávat zpočátku časopisy „Zápisník“, „Perspektivy“ a posléze „Perspektivy socialismu“. 16. listopadu 1962 vydal první číslo týdeníku „Americké listy“. Zároveň své nakladatelství přestěhoval do budovy Slovenského Sokola v Petřu Amboy a jméno svého nakladatelství změnil na Universum Sokol Press. Vydal řadu českých a anglických knih předních politiků a spisovatelů v exilu (např. „Budování státu“ Ferdinanda Peroutky, knihy Egona Hostovského, Mikuláše Ferjenčíka atd.).

3. ledna 1991 – před 35 lety – zemřel v Kalifornii v USA významný krajaňský pracovník **Zdeněk Zemánek**. Narodil se 16. února 1931 ve Staré Pace u Jičína ve vlastenecké evangelické rodině. Po studiích se stal učitelem v Karlových Varech a byl členem tamního Aeroklubu. Jeho zálibou bylo létání. Odmítal ale politiku KSČ a nechtěl vyučovat děti v komunistickém duchu, takže mu bylo zakázáno pilotovat motorová letadla. Ovšem když se v roce 1958 oženil, utekl s manželkou v dvoumotorovém letadle do Bavorska. Z Německa odešli do Velké Británie a v roce 1962 do USA, kde se usadili v Kalifornii. Přes počáteční obtíže se Zdeněk Zemánek zapojil do exilové krajaňské činnosti. V roce 1983 byl jedním ze zakládajících členů odbočky Československé národní rady americké v Orange County. Rok nato byl zvolen předsedou a zůstal jím až do předčasného skonu.

11. ledna 1991 – před 35 lety – zemřela v Almontu v USA bývalá náčelnice ženského Sokola **Marie Provazníková**. Narodila se 24. října 1890 v Praze, vystudovala Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy a od roku 1925 byla členkou předsednictva Československé obce sokolské. Jako náčelnice vedla ve vlasti tři slavné Vsesokolské slety (1932, 1938 a 1948). Ve funkci předsedkyně Ženské komise Mezinárodní tělocvičné federace řídila několik mezinárodních závodů, včetně tělocvičných závodů na olympijských hrách v Londýně v roce 1948. Z londýnské olympiády se nevrátila a odjela do USA. Zde pak působila jako profesorka tělocviku a ihned se zapojila do práce směřující k vytvoření svobodného Sokola v zahraničí, jehož byla zvolena místopředsedkyní. Vedla sokolské cvičitelské školy v USA, Kanadě a v Evropě a také dva slety – v roce 1962 ve Vídni a v roce 1967 v Montrealu. Napsala řadu odborných článků a knih, z nich nejznámější je kniha „To byl Sokol“, která vyšla v 80. letech minulého století v Mnichově. Československý ústav zahraniční a Československá obec sokolská byly v době první republiky úzce spolupracující organizace a sám předseda ČSÚZ JUDr. Jan Auerhan byl jedním z mnoha sokolů v členských řadách ČSÚZ.

12. ledna 1991 – před 35 lety – zemřel v Kalifornii v USA učitel, muzikant, filmový a divadelní herec, hudební skladatel populárních a klasických operet, symfonií a hudby k filmům, libretista, dirigent, režisér, kameraman a cestovatel – mořeplavec **Eduard Ingriš**. Narodil se 11. února 1905 ve Zlonicích u Slaného. V roce 1947 odjel do Jižní Ameriky, kde natáčel cestopisné a přírodovědecké filmy. Snažil se potvrdit Heyerdalovu teorii o osídlení tichomořských ostrovů a to se mu v roce 1959 podařilo. Na voru se plavil z Peru na Tahiti 122 dní. V Peru se stal dirigentem Státního symfonického orchestru. V roce 1973 se s rodinou usadil v horách Sierra Nevada

v Kalifornii. V pozdějších letech přednášel v USA, Kanadě a na Havajských ostrovech. Získal ceny National Geographic Society a další ocenění od řady geografických institucí. Ve vlasti byl znám především jako autor slavné trampské písně „Niagara“, kterou složil za první republiky.

13. ledna 1916 – před 110 lety – byl v Rusku utvořen v rámci prvního národního odboje I. československý střelecký pluk z řad českých přeběhlíků a válečných zajatců rakouskouherské armády na ruské frontě a také dobrovolníků z řad českých a slovenských občanů žijících v Rusku, včetně krajanů trvale žijících v Rusku. V československém vojsku na Rusi podle údajů T. G. Masaryka uvedených v knize „Světová revoluce“ sloužilo na 92 tisíc příslušníků legií.

15. ledna 1896 – před 130 lety – zemřel v Krefeldu v Německu ve funkci konzula Spojených států amerických Čechoameričan **Karel Jonáš**. Narodil se 30. října 1840 v Malešově u Kutné Hory. V roce 1885 byl jmenován americkým konzulem v Praze a působil zde přes tři roky. V roce 1890 byl zvolen místogovernérem státu Wisconsin. V Racine ve státě Nebraska byl Karlu Jonášovi jako významnému československému krajanovi postaven pomník a ve městě Lesterville v Jižní Dakotě byl dokonce založen krajaňský „Spolek Karel Jonáš“.

16. ledna 1931 – před 95 lety – se v Praze narodil publicista, prozaik a dramatik **PhDr. Vladimír Škutina**. Vystudoval dramaturgii na Filmové fakultě Akademie múzických umění a psychologii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Pracoval jako filmový publicista a scénárista. Jako autor literatury faktu a televizních pořadů se často dostával do konfliktu s politickým systémem státu. Již v roce 1960 byl odsouzen na deset měsíců za urážku hlavy státu a v letech 1969 až 1974 byl vězněn za televizní vysílání v srpnu 1968. Od června 1974 byl v invalidním důchodu. Po podpisu Charty 77 mu byl důchod odejmut a začal pracovat jako kameník v podniku Průmysl kamene v Příbrami. Koncem roku 1978 emigroval do Švýcarska. Ihned po listopadu 1989 se Vladimír Škutina vrátil do vlasti. Stal se i členem Československého ústavu zahraničního. Zemřel 19. srpna 1995 v Praze.

26. ledna 1946 – před 80 lety – vyšly v Rakousku poprvé „**Vídeňské svobodné listy**“ jako tiskový orgán rakouských Čechů a Slováků. V současnosti je jejich vydavatelem Menšinová rada české a slovenské větve v Rakousku, která je střežovou organizací většiny krajaňských spolků v Rakousku.

27. ledna 1911 – před 115 lety – se v Buzicích u Blatné narodil **František Vohryzka**. Po absolvování hospodářské školy se stal zaměstnancem Republikánské (agrární) strany na Slovensku. V roce 1938 se vrátil do Čech a působil jako tajemník ve službách Svazu hospodářských družstev – Kooperativy. Po únoru 1948 odešel do exilu. Od roku 1951 působil v Mnichově jako hlasatel Rádia Svobodná Evropa, kde se brzy vypracoval na redaktora zemědělského vysílání. Posluchači ho znali pod pseudonymem Josef Konopa. Svou celoživotní práci shrnul v knize „Venkov v temnu“. František Vohryzka zemřel 15. prosince 1993 v Mnichově v SRN.

28. ledna 1936 – před 90 lety – byl v Československém ústavu zahraničním založen „**Jubilejní fond československého zahraničí**“. Stalo se tak při příležitosti příprav III. Masarykova dne československého zahraničí. Týž den navštívili zástupci předsednictva ČSÚZ předseda JUDr. Jan Auerhan a místopředseda Věnceslav Švi-

hovský nově zvoleného prezidenta republiky dr. Edvarda Beneše, aby jej informovali o činnosti a plánech ČSÚZ, zajistili si jeho podporu konání III. Masarykova dne československého zahraničí, patronát nad vytvořením Jubilejního fondu a příslib, že podepíše první list „Zlaté knihy Jubilejního fondu“. Předsedou kuratoria Jubilejního fondu se stal předseda ČSÚZ JUDr. Jan Auerhan a účelem fondu bylo formou veřejných sbírek shromáždit prostředky, z nichž by byly podporovány kulturní a hospodářské snahy našich krajanů v cizině.

Řeč

Československý ústav zahraniční
děkuje svým členům, příznivcům a zvláště zde jmenovaným
za finanční dary, ze kterých může uskutečňovat vzdělávací projekty
pro děti našich krajanů.

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ
KŘÍŽ A PARTNEŘI

GENERÁLNÍ PARTNER

NADACE
SYNOT

Valbek-EU, s.r.o. Liberec

AUREDNÍK CS

Imperial Tobacco CR, s.r.o.

JUDr. Jiří HARTMANN

Miroslav LANGR

František STRÁNSKÝ

Ing. Vladimír BEZDĚK

R. JELÍNEK

MADFINGERGAMES, a.s.

JUDr. Ing. Světlana
SEMRÁDOVÁ ZVOLÁNKOVÁ

JUDr. Ivana SYRŮČKOVÁ

PhDr. Helena BRIARDOVÁ

Hana HLAVÁČKOVÁ

Vydává Československý ústav zahraniční
Karmelitská 25, 118 31 Praha 1
tel.: 257 533 732
e-mail: krajane@csuzkrajane.cz
www.csuz.cz